

Đề bài

Phân tích hai nhân vật Việt và Chiến (Những đứa con trong gia đình – Nguyễn Thi) để thấy được vẻ đẹp tâm hồn của người dân Nam Bộ, qua đó hiểu được lòng yêu nước, căm thù giặc là sức mạnh tinh thần to lớn của nhân dân ta trong công cuộc chống Mỹ cứu nước.

Bài làm

Những đứa con trong gia đình là một trong những truyện ngắn xuất sắc của nhà văn – chiến sĩ Nguyễn Thi. Thiên truyện thành công ở nhiều mặt trong đó nổi trội lên là nghệ thuật xây dựng tính cách các nhân vật, đặc biệt là hai chị em Chiến và Việt – hai nhân vật chính của tác phẩm. Nguyễn Thi đã dành hết tâm huyết xây dựng họ thành những nhân vật văn học đáng nhớ, đầy cá tính, có lòng yêu nước, căm thù giặc sâu sắc, sống bộc trực, hồn nhiên giàu tình nghĩa. Họ tiêu biểu cho vẻ đẹp tâm hồn của người dân Nam Bộ. Câu chuyện về *Những đứa con trong gia đình* toát lên ý nghĩa lớn lao, gọi lại không khí của một vùng đất trong một thời chiến tranh vô cùng khốc liệt.

Hai chị em Chiến và Việt cùng sinh ra trong một gia đình chịu nhiều mất mát đau thương do kẻ thù gây ra. Ngay từ bé, hai chị em đã chứng kiến cái chết của cha thật tàn khốc: bị giặc bắn chết, chặt đầu bêu giữa chợ. Hai chị em đã cùng mẹ đau đớn đến cực độ khi đi đòi đầu ba. Chiến và Việt lại cùng chứng kiến cái chết của má: “bị miếng văng trúng, má chết, trái cà nông lép còn nóng hồi trong rổ”. Tất cả điều đó đã tạc vào tâm khảm chị em Việt mỗi thù sâu nặng không đội trời chung với kẻ thù xâm lược. Tuy còn nhỏ tuổi, chí căm thù đã thôi thúc hai chị em cùng một ý nghĩ: phải trả thù cho ba má, và có cùng nguyện vọng: được cầm súng đánh giặc.

Tình yêu thương là vẻ đẹp tâm hồn của hai chị em. Tình cảm này được thể hiện sâu sắc và cảm động nhất trong cái đêm chị em giành nhau ghi tên tòng quân và sáng hôm sau trước khi lên đường nhập ngũ cùng khiêng bàn thờ má sang nhà chú Năm: “Nào, đưa má sang ở tạm bên nhà chú, chúng con đi đánh giặc trả thù cho ba má, đến chừng nước nhà độc lập con lại đưa má về. Việt khiêng trước, chị Chiến khiêng bịch bịch phía sau. Nghe tiếng chân chị, Việt thấy thương chị lạ. Lần đầu tiên Việt mới thấy lòng mình rõ như thế. Còn mỗi thù thằng Mĩ thì có thể sờ thấy được vì nó đang đè nặng trên vai”. Khó mà nói hết được ý nghĩa trong đoạn văn xúc động này. Tác giả đã nói lên hết sức cô đọng về cuộc chiến đấu của chúng ta, về ý nghĩ của việc hai chị em quyết ra đi cầm súng chiến đấu và về tình cảm của mỗi nhân vật.

Cả hai chị em đều là những chiến sĩ gan góc dũng cảm. Họ sinh ra trong một gia đình có truyền thống bất khuất. Quê hương mấy chục năm trời đầy bóng giặc, tang tóc đau thương trùm lên mọi gia đình. Cha mẹ đều là dũng sĩ nên hai chị em dường như sinh ra để mà đánh giặc, đánh giặc để trả thù cho ba má, cho gia đình và quê hương, đất nước. Đánh giặc là niềm say mê lớn nhất của hai chị em Việt và Chiến cũng là của tuổi trẻ miền Nam trong những năm tháng ấy: “Hạnh phúc của tuổi trẻ là trên trận tuyến đánh quân

thù”. Chiến đã nói với em trong đêm thu xếp việc nhà trước lúc ra trận: “Tao đã thừa với chú Năm rồi. Đã làm thân con gái ra đi thì tao chỉ có một câu: Nếu giặc còn thì tao mất, vậy à!”. Câu nói mộc mạc, giản dị ấy vang lên thiêng liêng như một lời thề. Lời nói của một cô gái mới lớn nhưng đã biểu hiện được ý chí của thế hệ trẻ lúc bấy giờ.

Tuổi mười bảy, mười tám, hai chị em Việt đều rất ngây thơ. Có lúc, hai chị em còn giành nhau bắt ếch nhiều hay ít, giành nhau thành tích bắn tàu chiến giặc và giành nhau ghi tên tòng quân. Cái hồn nhiên, ngây thơ vẫn còn in đậm trong mỗi người nhưng nhận thức về thù nhà nợ nước, về nghĩa vụ đánh giặc để giải phóng miền Nam lại vô cùng sâu sắc.

Tuy có nhiều điểm chung nhưng mỗi nhân vật được nhà văn thể hiện bằng những nét riêng hết sức sinh động. Trong khi xây dựng nhân vật của *Những đứa con trong gia đình*, Nguyễn Thi luôn quan tâm đến việc cá thể hóa. Cái riêng hòa vào cái chung tạo nên sức sống của nhân vật trong thời đại của họ và trong lòng độc giả các thế hệ dành cho họ.

Chiến là một cô gái trẻ mang vóc dáng của mẹ: “hai bắp tay tròn vo sạm đỏ màu cháy nắng...thân người to và chắc nịch”. Đó là vẻ đẹp của những con người sinh ra để gánh vác, để chống chọi, để chịu đựng và để chiến thắng. Chưa bao giờ Chiến giống mẹ hơn cái đêm sắp xa nhà đi bộ đội. Phải đến đêm ấy, người ta mới biết một cô Chiến biết lo liệu, toan tính việc nhà thật trọn vẹn trước sau, từ em út, nhà cửa, giường ván, ruộng nương đến nơi gửi bàn thờ ba má. Chiến lo liệu việc y hệt má (nói nghe in như má vậy). hình ảnh người mẹ như bao bọc lấy Chiến, từ cái lối nằm với thằng út em trên giường ở trong buồng nói ra với ra đến lối hứ một cái “cóc” rồi trở mình. Đến nỗi chỉ trong một khoảng thời gian ngắn ngủi trong đêm, Việt đã không dưới ba lần thấy chị giống in má, có khác chỉ là ở chỗ chị “không bẻ tay rồi đập vào bắp vế than mỏi” mà thôi. Chính Chiến cũng thấy mình trong đêm ấy đang hòa vào trong mẹ: “Tao cũng đã lựa ý nếu má còn sống chắc má tính vậy, nên tao cũng tính vậy”. Nguyễn Thi muốn cho ta hiểu rằng: trong cái thời khắc thiêng liêng ấy, người mẹ sống hơn bao giờ hết trong những đứa con. “Cả chị cả em cùng nhớ đến má. Hình như má cũng đã về đâu đây. Má biến theo ánh đom đóm trên nóc nhà hay đang ngồi dựa vào mấy thúng lúa mà cầm nón quạt? Đêm nay, để gì má vắng mặt”.

Hơn Việt chỉ chừng hơn một tuổi nhưng Chiến người lớn hơn hẳn so với cậu em. Chiến có thể bỏ ăn để đánh vắn cuốn sổ gia đình. Chiến không chỉ “nói in như má” mà còn học được cách nói “trọng trọng” của chú Năm. Nhưng so với thế hệ mẹ thì người con gái ấy là khúc sông sau. Khúc sông sau bao giờ cũng chảy được xa hơn khúc sông trước đó. Cái khác má ở Chiến cũng dễ nhận thấy. Cái khác ấy không chỉ ở chiếc gương trong túi mà

Việt tưởng tượng có thể theo Chiến ra tận ngoài mặt trận, cũng không chỉ ở cái dáng trẻ trung hay tính hay cười. Người mẹ, trước nỗi đau mất chồng đã, không có dịp nào cảm sung. Còn Chiến, Chiến đi bộ đội để trả thù nhà với quyết tâm như dao chém đá: “Nếu giặc còn thì tao mất, vậy à!”.

Tính cách “người lớn” ở Chiến còn thể hiện ở sự nhường nhịn. Tuy có lúc giành nhau với em tranh công bắt ếch, đánh tàu giặc, đi tòng quân nhưng cuối cùng bao giờ cô cũng nhường em hết trừ việc đi tòng quân. Ở đây, lẫn với tính trẻ con là niềm khát khao đánh giặc và tình thương em của người chị, chưa muốn em phải chịu đựng bom đạn nguy hiểm.

Nguyễn Thi đã xây dựng nhân vật Chiến vừa có cá tính vừa phù hợp với lứa tuổi, giới tính. Chiến là nhân vật được hồi tưởng qua Việt nhưng đã gây được ấn tượng sâu sắc: một cô gái hồn nhiên, đôn hậu, thương em hết mực, đảm đang lo toan mọi việc. Người đọc bắt gặp một cô gái có phần già dặn trước tuổi. Chiến mang dáng dấp của những người phụ nữ Việt Nam như chị Út Tịch, như chính mẹ của chị. Cũng đúng thôi bởi thời đại của Chiến, cuộc chiến tranh chống Mĩ vô cùng khốc liệt đòi hỏi mỗi thanh thiếu niên sức vươn mình vụt lớn của Phù Đổng Thiên Vương.

Nếu Chiến có dáng dấp một người lớn thực sự thì Việt dường như vẫn giữ nguyên tính cách của một cậu bé. Việt được bạn đọc yêu thích trước hết là ở cái vẻ lộc ngọc, vô tư của một cậu con trai đang tuổi ăn tuổi lớn. Chiến nhường nhịn em bao nhiêu thì Việt hay tranh giành với chị bấy nhiêu. Đêm trước ngày ra đi, Chiến nói với em những lời nghiêm trang thì Việt lúc “lăn kèn ra ván cười khi khi”, lúc lại rình “chụp một con đom đóm úp trong lòng tay”. Vào bộ đội, Chiến đem theo tấm gương soi còn Việt lại đem theo một chiếc súng cao su.

Nhưng sự vô tư không ngăn cản Việt trở thành một anh hùng. Đọc truyện, ta cảm thấy hình như chưa lúc nào Việt hết ngây thơ. Nhưng đó là cái ngây thơ của một con người không biết thế nào là khuất phục. Ngay từ lúc còn bé tí, Việt đã dám xông vào đá cái thằng đã giết cha mình. Khi trở thành một chiến sĩ, mặc dù chỉ có một mình, với đôi mắt không còn nhìn thấy gì, với hai bàn tay đau đốn, Việt vẫn quyết tâm sống mái với quân thù: “Trên trời có mây, dưới đất có mây, khu rừng này còn có mình tao. Mây có bắn tao thì tao cũng bắn được mây”. Cứ như vậy, người con trai giản dị ấy thấy việc đi đánh giặc cũng tự nhiên như đi bắt ếch hay bắn ná thun. Việt là người đi xa hơn cả trong dòng sông truyền thống. Việt chính là hiện thân của sức trẻ tiến công.

Việt là một thành công đáng kể trong cách xây dựng nhân vật của Nguyễn Thi. Tuy còn hồn nhiên và còn bé nhỏ trước chị nhưng trước kẻ thù Việt lại vụt lớn, chững chạc trong tư thế của một người chiến sĩ.

Một thành công nữa của Nguyễn Thi khi xây dựng nhân vật là nghệ thuật khắc họa tâm lí. Mạch tâm lí đứt nối theo lúc mê, lúc tỉnh của Việt đã giúp nhân vật hiện lên đầy đủ, phong phú với nhiều chiều, nhiều góc độ. Nhà văn đã khéo léo tạo cho tác phẩm một hình thức kể chuyện độc đáo từ đó mở rộng dần đối tượng được miêu tả và đi sâu vào đời sống tâm hồn nhân vật, làm nổi bật tính cách, phẩm chất nhân vật mà không bị khô khan, lộ liễu.

Những đứa con trong gia đình thể hiện rõ tài năng Nguyễn Thi trong nhiều phương diện trong đó có nghệ thuật xây dựng nhân vật. Với vốn sống phong phú, sâu sắc, với sự am hiểu tâm lí con người Nam Bộ, Nguyễn Thi đã xây dựng thành công nhiều nhân vật trong đó có Việt và Chiến. Họ hiện lên rõ nét sinh động, vừa có những nét chung tiêu biểu cho cả một thế hệ vừa có những nét riêng biệt, độc đáo. Họ là những nhân vật văn học sắc nét để lại những ấn tượng sâu đậm trong lòng tác giả.